

Sitt

Redaktionen av Svenska Dagbladet.

Underteknad har härmed äran öre
sända ett bidrag till eders "Folkminnes-
lära". Det är en beskrivning öfver händel-
sen gick till i denna bygd vid linets beredning
på 1870-80 talet.

Högaktningfullt

Hans Lehtström

Helst skulle man för att få en bra
utav lin (hör) på Karolinsdagen (20 maj), och
med normal väderlek var på linet färdigt
att skörda ungefär på samma gång som
den andra närstående grödan.

Skörden tillgick på så vis, att man
"rypste" upp linet med rot, samlade de
i "mejer", och satte upp det i travar. De
arbetet utfördes i allmänhet av fruntimmer.

Efter att det sedan tokat på skeren,
des det in. Så gällde det att skilja fröet

eller, som de kallades här på orten, "Kueibblen" på skånska. Detta skeddde i små repa, varpå fröna fruga tröskas riktigt, för att fröna skulle bli fina.

Även så linet var rent från fröna, tvättades det nymman igen och ködes tillbaka ut på åren. Där breddes det ut i strängar på åkerstubben för att rötas. Det gällde att passa på vädet så att linet blev riktigt blött, innan det ble skarpare uttorkat, i annat fall blev linet svårare att ha legat "på brea" tre till fyra veckor. Linet firdigt för nästa procedur, tvättning och så hämtade man hem det igen från åken.

Den första anordningen till att tvätta linet i "brydestuan" eller, som den här på orten vanligen kallas, "brestuan". Troligen ha slugorna i tiden även använts till badstugor, därav namnet. Duntorna med linet fröslades in i "brydestuans" inre rum, där tvättningarna placerades rätt upp på lika bänkar, på tätt de kunde stå. Framme på dörren i detta kolmörka rum, byggd helt utan sten, var en enkel ugn "galten" kallad, och därina eldade man. Torkningen anfrötades enligt åt någon pålitlig gammal, som fick byta till det mestiga namnet "terran". Hon tvättade mitt arbete på krillen och slutade med tvättning med 3- eller 4-tiden på morgonen.

Efter middagen, sedan linet riktigt fritt

sträckas ut och svalnat, kom "bydefolket". De
var mest unga folk, av båda könen, och då ble
det liv och rörelse. Var och en hade sin lintra
till att trycka linet med. Karlens var som störst
och kraftigare "Kvasbrödr", och bearbetades linet
fröst i dessa, imman pautimuren togo hand o
det i sina "skava brödr".

Protokollerna i linsträet, som genom rötningen
tråkningen blivit sköra, bröts nu av till stors
delen och föll ner under träkan. Popplet
kallade man för skävor.

Under eftermiddagens lopp gick allt folk till
attän, som bestod av en fjärdedels brödkäka
en kladd smör och en skiva ost på person
konaps brukades naturligtvis även. Allt som
blev över, och det blev naturligen inte så litet
skulle "terran" ha, och hon hade för ändamål
en korg med sig.

På kvällen, sedan allt linet var brutet, fö
des tråkan med en ny laddning och "terran"
brigate sitt arbete. De övriga smedade hem
till "bydegillet". Stående rättar frutorn smör
och kött som fiskkött och risgröt. Sedan all
var mätta och glada hade man naturligen ut
spelman i kretsen, och så blev det en liten
vrängsom hemma i stagan. Senare smedade
naturligen de yngre bort till "bydestuan" änn

en gång, och i skenet från tröskan berättades spe-
historier och andra historier till långt ut på natten
"Larran" brukade vara sprängd på riktiga rövar
historier.

När så linet var "brödet", skulle det "ska"
det var fruntimmersarbete och vid detta arbetet
~~hade~~ hängde de linet över "skättestolen" och be-
arbetade det med "skättesträt" så att de rist
"skärorna" skulle gå ifrån. Det sämsta linet
gick även ifrån, det så kallade skattefallet.

Så kom till rist häcklingen. Det väste or-
skrakade linet fick ena de krar och det
meds samman till små dotter, "lockar". Höft
vid häcklingen var de så kallade blåorna.

Därmed var linets grovbehandling slut
och av lockarna spunnos fruntimmerna den fr-
uaste tråd till damastvävar och duktyg. Av
blåorna blev det blågarusvävar och av sk-
fallet blev det tråd till det grövsta linet, och
med allt spinnande och rivande hade fruntim-
merarna arbetat hela vintern.

3565

På grund av uppmaning i Eder Tidning om beskrivning på skörden i gamla dagar, vill jag omtala hur de gick till på min hemort i början av 1870 talet. Jag har valt "Rappodlingen", och hur dervid tillgick. Rappsen är småkornigt frö, ungefär som benap, det såddes på stora åkerfältt, samt nermyllades, varefter den lämnades ifred till skördetiden. Skörden tillgick så: En del frontimmer uppbadades som avskudo rappsen med knivar uti jorden och lade den i små högar. Detta fick gå mycket ^{förviktigt} tillväga, emedan rappsen var mycket ömtålig för skadning. En loge uppslogs på åkren av mycke tjäla bröder, med så kallad bölle runt omkring. Vid skörden rappsen tilltog med släden eller källkar. I häckarne på släden var fästad lokan för att inte fröna skulle spillas. Lastningen tillgick så att kvinnorna som skurit rappsen av, hade en trädsklyva i högra handen som de stack under rappstrogen och lade vänstra handen ovan på, samt lyfte densamma upp i släden. Vid skörden lades fram till logan så nära att häckstängen gick över böllken och en tog källarne fullt, en kull samt kullken lades av på logen, en annan bröde rappsen en bit ifrån böllken och rundt ikring på logen. En kom två kullar med pläjel eller slage, samt börja tröskan, en tredje kull kom efter och vände, två andra kullar med slager fortsatte efter denne. En annan kull kom efter och rypte upp kullmen och kastade den över böllken. En präctlig spelman från orten var kallad, för att med sin fajla underhålla vid tröskningen med sin musik. Skärvaror fallades intill så att spelmannen på eftermiddagstimmarna blev så matt att han inte orkade med fajlan, utan fortsatte med sång. Jag förbätkar att om tidningens läsare höri densamma och sett figuren av sångaren, skulle de få sig ett hjertligt skott. Mot kvällen sen luften blev svalare, nyktrade vår musik till, så han kunde spela till dans på logen, vilken pågick till in på småtimmarna, sen tröskningen var slut.

Namnet önskas inte infört i tidning,
adressen är S. Rosberg Box 540 Ybros